

DET KONGELIGE
ARBEIDS- OG SOSIALDEPARTEMENT

Prop. 108 L

(2020–2021)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak)

Endringer i folketrygdloven og sosialtjenesteloven (samleproposisjon våren 2021)

*Tilråding fra Arbeids- og sosialdepartementet 26. mars 2021,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Solberg)*

1 Proposisjonens hovedinnhold

I denne proposisjonen legger Arbeids- og sosialdepartementet fram forslag til endringer i følgende lover:

- lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven)
- lov 18. desember 2009 nr. 131 om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen (sosialtjenesteloven)

Endringene i folketrygdloven er nødvendige opprettinger som følge av at de særskilte bestemmelsene for flyktninger i folketrygdloven ble opphevet med virkning fra 1. januar 2021, jf. lov 20. desember 2019 nr. 84. Se punkt 2.1.

I tillegg er det nødvendig med en endring av folketrygdloven §§ 3-3 sjette ledd og 19-8 sjette ledd som følge av lov 18. desember 2020 nr. 140, som gjaldt utfasing av forsørgertillegg til gjenslevende ektefelle i folketrygdloven § 3-24. Se punkt 2.2

Sosialtjenesteloven § 43 a første ledd regulerer adgangen til å behandle personopplysninger som gjelder tjenester etter sosialtjenesteloven. For å tydeliggjøre at hjemmelen dekker utførelsen av alle oppgaver etter loven, foreslår departementet å endre ordlyden i bestemmelsen. Se punkt 3.

2 Endringer i folketrygdloven

2.1 Opprettinger av lovbestemmelser

Som følge av at de særskilte bestemmelsene for flyktninger i folketrygdloven ble opphevet med virkning fra 1. januar 2021, jf. lov 20. desember 2019 nr. 84, (se Prop. 10 L (2019–2020) og Prop. 85 L (2016–2017)) er det behov for enkelte oppdateringer i folketrygdloven kapitlene 1, 11, 12, 17 og 18.

Ved lovendringen ble kravet i folketrygdloven § 3-8 andre ledd om tre poengår for rett til tilleggspensjon, endret til et krav om fem poengår. Etter § 1-3 i folketrygdloven kan det ved inngåelse av gjensidige avtaler med andre land om rettigheter og plikter etter folketrygdloven bare avtales unntak fra «... vilkåret i § 3-8 andre ledd om tre poengår ...» for personer som har hatt inntekts-givende arbeid i Norge i minst ett år. Ved en inkurie ble tallordet «tre» ikke endret til «fem» i § 1-3 andre ledd, da § 3-8 andre ledd ble endret. Departementet foreslår at dette rettes opp.

Det vises til lovforslaget, folketrygdloven § 1-3 andre ledd.

Ved lovendringen ble kravet i folketrygdloven § 11-2 første ledd om tre års forutgående medlemskap for rett til arbeidsavklaringspenger endret til et krav om fem års forutgående medlemskap. § 11-2 andre ledd regulerer adgangen til unntak fra kravet i første ledd. Ved en inkurie ble tallordet «tre» i hen-

visningen til hovedregelen ikke endret til «fem» i § 11-2 andre ledd, da § 11-2 første ledd ble endret. Departementet foreslår at dette rettes opp.

Det vises til lovforslaget, folketrygdloven § 11-2 andre ledd.

Det følger av folketrygdloven § 12-15 tredje ledd andre punktum at barnetillegg til en flyktning som er medlem i folketrygden, ikke skal avkortes på grunn av manglende trygdetid. Bestemmelsen sto tidligere i § 12-15 andre ledd andre punktum, som ble vedtatt opphevet ved lov 20. desember 2019 nr. 84. Flytting av bestemmelsen fra andre til tredje ledd, jf. lov 13. desember 2019 nr. 78 (se Prop. 129 L (2018–2019) jf. Innst. 53 L (2019–2020)), som trådte i kraft 1. juli 2020, medførte imidlertid at bestemmelsen likevel ikke ble opphevet i henhold til Stortingets vedtak. Departementet foreslår derfor nå at § 12-15 tredje ledd andre punktum oppheves.

Det vises til lovforslaget, folketrygdloven § 12-15.

I folketrygdloven § 17-3 første ledd bokstav a, tilføyes ordet *eller*. I folketrygdloven § 17-3 første ledd bokstav b, fjernes ordet *eller*.

Det vises til lovforslaget, folketrygdloven § 17-3 første ledd.

I folketrygdloven § 17-3 fjerde ledd skal riktig henvisning være til tredje ledd.

Det vises til lovforslaget, folketrygdloven § 17-3 fjerde ledd.

I folketrygdloven § 17-4 fjerde ledd bokstav a vises det til folketrygdloven § 17-3 fjerde, femte og sjuende ledd. Riktig henvisning skal være til § 17-3 tredje, femte og sjette ledd.

Det vises til lovforslaget, folketrygdloven § 17-4 fjerde ledd bokstav a.

I folketrygdloven § 17-7 femte ledd vises det til folketrygdloven § 17-3 sjuende ledd. Riktig henvisning skal være til § 17-3 sjette ledd.

Det vises til lovforslaget, folketrygdloven § 17-7 femte ledd.

Etter at særfordelene for flyktninger i § 18-2 andre ledd ble opphevet med virkning fra 1. januar 2021, ble ved en inkurie henvisningen i nytt fjerde ledd ikke oppdatert. Riktig henvisning skal være til tredje ledd.

Det vises til lovforslaget, folketrygdloven § 18-2 fjerde ledd.

I folketrygdloven § 18-3 tredje ledd vises det til folketrygdloven § 18-2 fjerde, femte og sjuende ledd. Riktig henvisning skal være til § 18-2 tredje, femte og sjette ledd.

Det vises til lovforslaget, folketrygdloven § 18-3 tredje ledd.

Forslagene er rene tekniske endringer, og de har ikke vært på høring.

2.2 Særskilt sats for minste pensjonsnivå for alderspensjonist som forsørger ektefelle over 60 år – oppdatering av lovhenvisninger i folketrygdloven

Det følger av folketrygdloven § 19-8 sjette ledd bokstav b at det skal fastsettes en særskilt sats for minste pensjonsnivå for personer som fyller vilkårene for rett til ektefelletillegg for forsørget ektefelle over 60 år etter folketrygdloven § 3-24. Alderspensjonister i samme situasjon som har pensjon fra før pensjonsreformen 2011, mottar to ganger særtillegg etter ordinær sats, jf. folketrygdloven § 3-3 sjette ledd.

Med virkning fra 1. juli 2020 ble det i § 3-24 første ledd innført krav om at alderspensjonisten må være medlem i folketrygden og at den forsørgede ektefellen er bosatt og oppholder seg i Norge, jf. lov 13. desember 2019 nr. 78 og Prop. 129 L (2020–2021). Det ble vedtatt at disse nye vilkårene ikke skulle gjøres gjeldende for rett til særskilt sats for alderspensjon etter § 19-8 sjette ledd bokstav b, eller for personer som mottar to ganger særtillegg etter ordinær sats etter folketrygdloven § 3-3 sjette ledd.

Ved lov 18. desember 2020 nr. 140 ble det vedtatt at vilkårene i § 3-24 første ledd skulle flyttes til andre ledd. I tillegg fikk § 3-24 et nytt tredje ledd som blant annet fastsetter at virkningstidspunktet ved fremsetting av krav om ektefelletillegg må være før 1. januar 2022. Denne bestemmelsen skal heller ikke gjøres gjeldende for rett til særskilt sats etter § 19-8 sjette ledd bokstav b og § 3-3 sjette ledd, men ved en inkurie ble ingen av henvisningene i bestemmelsen oppdatert.

Slik § 3-24 nå lyder, har bestemmelsen fem ledd, hvorav kun vilkårene i første ledd bokstav a og b, samt bestemmelsene i fjerde ledd bokstav a til d er relevante vilkår for særskilt sats etter § 19-8 sjette ledd bokstav b. Etter departementets syn, vil en bestemmelse som angir de vilkår som må være oppfylt gi en mer hensiktsmessig utforming enn dagens ordlyd. Dette som alternativ til en ren oppdatering av henvisningene, og videreføring av en bestemmelse som angir vilkår som *ikke* må være oppfylt. Forslaget innebærer ingen materielle endringer, men er kun en presisering av gjeldende rett.

Departementet viser videre til at det ved lov 18. desember 2020 nr. 140 er vedtatt at ektefelletilleggene til alderspensjon skal fases ut gradvis fra 1. januar 2022. I prinsippet vil det kunne ytes alderspensjon med særskilt sats etter § 19-8 sjette ledd bokstav b så lenge det finnes personer som mottar alderspensjon etter folketrygdloven kapit-

tel 19. Når ektefelletilleggene er fullt utfaset fra 1. januar 2025, vil det være naturlig å oppheve § 3-24, noe som gjør det nødvendig å forankre vilkårene for særskilt sats for minste pensjonsnivå i en annen bestemmelse. Departementet vil komme tilbake til dette.

Det vises til lovforslaget, folketrygdloven § 3-3 sjette ledd og § 19-8 sjette ledd bokstav b.

2.3 Ikrafttredelse. Økonomiske og administrative konsekvenser

Departementet foreslår at lovendringene trer i kraft straks.

Endringene har ikke økonomiske eller administrative konsekvenser.

3 Endringer i sosialtjenesteloven

3.1 Innledning

Lov 18. desember 2009 nr. 131 om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen (sosialtjenesteloven) § 43 a første ledd regulerer adgangen til å behandle personopplysninger som gjelder tjenester etter sosialtjenesteloven. For å tydeliggjøre at hjemmelen dekker utførelsen av alle oppgaver etter loven, foreslår departementet å endre ordlyden i bestemmelsen.

3.2 Gjeldende rett

Sosialtjenesteloven § 43 a ble tilføyd ved lov 4. desember 2020 nr. 132, jf. Prop. 135 (2019–2020) Endringer i arbeids- og velferdsforvaltingsloven, sosialtjenesteloven, lov om Statens pensjonskasse og enkelte andre lover (behandling av personopplysninger), Innst. 70 L (2020–2021) og lovvedtak 16 (2020–2021). Bakgrunnen for lovforslaget var den nye personvernforordningen i EU (Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2016/679), jf. personopplysningsloven. Det rettslige grunnlaget for å behandle personopplysninger følger av de lovbestemte oppgavene som myndighetene skal utføre. Sosialtjenesteloven legger, i likhet med de andre lovene lovvedtaket omfattet, rammene for hvilke og i hvilken utstrekning opplysningene kan behandles. Som det fremgår av Prop. 135 L (2019–2020) behandler arbeids- og velferdsforvaltningen og andre pensjonsmyndigheter en stor mengde opplysninger om et stort antall borgere. Departementet foreslo derfor en uttrykkelig hjemmel i de enkelte lovene for behandling av personopplysninger, i tråd med for-

ordningens anbefaling om tydeliggjøring og forutsigbarhet. Departementet presiserte at en slik generell bestemmelse om behandling av personopplysninger ikke medførte at hjemmelsgrunnlaget ble utvidet, men innebar kun en tydeliggjøring.

Tilføysen av § 43 a i sosialtjenesteloven var en av disse endringene. Bestemmelsen fastsetter at kommunen, Fylkesmannen (statsforvalter), Statens helsetilsyn og Arbeids- og velferdsdirektoratet kan behandle personopplysninger, herunder personopplysninger som nevnt i personvernforordningen artikkel 9 og 10, når dette er nødvendig for å behandle saker som gjelder tjenester etter loven.

3.3 Departementets vurdering og forslag

Sosialtjenesteloven § 43 a første ledd gir adgang til å behandle personopplysninger når det er nødvendig for å behandle «saker som gjelder tjenester etter loven her». Som det fremgår av Prop. 135 L (2019–2020) punkt 7.2 mente departementet det burde gis et utvetydig rettslig grunnlag for behandling av personopplysninger som omfatter alle typer saker etter loven. For instansene som er nevnt i bestemmelsens første ledd kan det også være behov for å behandle personopplysninger for å utføre andre oppgaver etter sosialtjenesteloven enn de som direkte er tilknyttet de individuelle tjenestene i sosialtjenesteloven kapittel 4. Dette gjelder blant annet sosialtjenesteloven § 8 om statens ansvar og myndighet, og sosialtjenesteloven § 15 om kommunenes ansvar for å medvirke til å skaffe boliger til vanskeligstilte personer som ikke selv kan ivareta sine interesser på boligmarkedet. Ordlyden i bestemmelsen kan imidlertid tolkes slik at den kun gir hjemmel til behandling av personopplysninger i forbindelse med de individuelle tjenestene i sosialtjenesteloven, noe som ikke var formålet med endringen.

Departementet mener på denne bakgrunn at sosialtjenesteloven § 43 a første ledd bør endres, slik at det kommer klart frem at den uttrykkelig gir hjemmel for de nevnte instansene til å behandle personopplysninger når det er nødvendig for utførelsen av oppgaver etter loven.

Det vises til lovforslaget, sosialtjenesteloven § 43 a.

3.4 Ikrafttredelse. Økonomiske og administrative konsekvenser

Departementet foreslår at lovendringen trer i kraft straks.

Da endringen kun er presisering av gjeldende hjemmelsgrunnlag, har endringen ikke økonomiske eller administrative konsekvenser.

4 Merknader til de enkelte bestemmelsene i lovforslaget

4.1 Merknader til endringene i lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd

Til § 1-3

Henvisningen i *andre ledd* til kravet om poengår for rett til tilleggspensjon korrigeres ved at tallordet «tre» endres til «fem».

Det vises til punkt 2.1.

Til § 3-3

Endringen i *sjette ledd* er en presisering av gjeldende rett og innebærer ikke materielle endringer.

Det vises til punkt 2.2.

Til § 11-2

Henvisningen i *andre ledd* til kravet om forutgående medlemskap for rett til arbeidsavklaringspenger korrigeres ved at tallordet «tre» endres til «fem».

Det vises til punkt 2.1.

Til § 12-15

Bestemmelsen i tredje ledd *andre punktum* ble ved lov 20. desember 2019 nr 84. vedtatt opphevet, men flytting av bestemmelsen fra *andre* til *tredje ledd*, jf. lov 13. desember 2019 nr 78 (se Prop. 129 L (2018–2019) jf. Innst. 53 L (2019–2020)), som trådte i kraft 1. juli 2020, medførte imidlertid at bestemmelsen likevel ikke ble opphevet i henhold til lovvedtaket.

Det vises til punkt 2.1.

Til § 17-3

Endringen er en ren lovteknisk oppretting som følge av foregående lovendringer.

Det vises til punkt 2.1.

Til § 17-4

Endringen er en ren lovteknisk oppretting som følge av foregående lovendringer.

Det vises til punkt 2.1.

Til § 17-7

Endringen er en ren lovteknisk oppretting som følge av foregående lovendringer.

Det vises til punkt 2.1.

Til § 18-2

Endringen er en ren lovteknisk oppretting som følge av foregående lovendringer.

Det vises til punkt 2.1.

Til § 18-3

Endringen er en ren lovteknisk oppretting som følge av foregående lovendringer.

Det vises til punkt 2.1.

Til § 19-8

Endringen er en presisering av gjeldende rett, og innebærer ikke materielle endringer.

Det vises til punkt 2.2.

4.2 Merknad til endring i sosialtjenesteloven

Til § 43 a

På bakgrunn av at det også er nødvendig å behandle personopplysninger for utførelsen av andre oppgaver enn de som gjelder de individuelle tjenestene, endres første ledd slik at Kommunen, statsforvalteren, Statens helsetilsyn og Arbeids- og velferdsdirektoratet kan behandle personopplysninger, herunder personopplysninger som nevnt i personvernforordningen artikkel 9 og 10, når dette er nødvendig for utførelsen av oppgaver etter loven.

Departementet gjør oppmerksom på at begrepet Fylkesmannen fremgår av dagens lovtekst. Kommunal- og moderniseringsdepartementet la 29. januar 2021 frem Prop. 77 L (2020–2021) om forslag til endring i en rekke lover, herunder sosialtjenesteloven, som følge av at tittelen på stillingen «fylkesmannen» er endret til «statsforvalter» fra 1. januar 2021. For å sikre at lovforslaget her ikke reverserer endringen som foreslått i Prop. 77 L (2020–2021), er den nye tittelen tatt inn i forslaget til lovendring.

Det vises til punkt 3.

Arbeids- og sosialdepartementet

t i l r å r :

At Deres Majestet godkjenner og skriver under
et framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om
endringer i folketrygdloven og sosialtjenesteloven
(samleproposisjon våren 2021).

Vi HARALD, Norges Konge,

s t a d f e s t e r :

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak til lov om endringer i folketrygdloven og sosialtjenesteloven i
samsvar med et vedlagt forslag.

Forslag

til lov om endringer i folketrygdloven og sosialtjenesteloven

I

I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd gjøres følgende endringer:

§ 1-3 andre ledd skal lyde:

Vilkåret i § 3-8 andre ledd om *fem* poengår for rett til tilleggspensjon kan fravikes bare for personer som har hatt inntektsgivende arbeid i Norge i minst ett år.

§ 3-3 sjette ledd skal lyde:

For en pensjonist som fyller vilkårene for rett til ektefelletillegg i § 3-24 *første og fjerde ledd* for forsørget ektefelle over 60 år, utgjør særtillegget to ganger ordinær *sats*.

§ 11-2 andre ledd skal lyde:

Vilkåret om *fem* års forutgående medlemskap i første ledd gjelder likevel ikke for den som har vært medlem i folketrygden i minst ett år umiddelbart før krav om ytelsen settes fram, dersom

- a) han eller hun var medlem i trygden da arbeids-
evnen ble nedsatt med minst halvparten, se
§ 11-5, og etter fylte 16 år har perioder med
medlemskap som minst tilsvarer perioder uten
medlemskap, eller
- b) han eller hun etter fylte 16 år har vært medlem
i trygden med unntak av maksimum fem år.

§ 12-15 tredje ledd andre punktum oppheves.

§ 17-3 første ledd skal lyde:

- a) I de siste fem årene fram til dødsfallet var
medlem i trygden, *eller*
- b) I de siste fem årene fram til dødsfallet mottok
pensjon eller uføretrygd etter denne *loven*.

§ 17-3 fjerde ledd skal lyde:

Den gjenlevende har rett til ytelser etter *tredje* ledd tidligst fra det tidspunktet den avdøde ville ha vært medlem i ett år dersom dødsfallet ikke hadde skjedd.

§ 17-4 fjerde ledd bokstav a skal lyde:

- a) etter unntaksbestemmelsene i § 17-3 *tredje, femte og sjette* ledd,

§ 17-7 femte ledd første punktum skal lyde:

Pensjon eller overgangsstonad til gjenlevende ektefelle tilstått i medhold av § 17-3 *sjette* ledd beregnes på grunnlag av trygdetid til og med kalendermåneden før dødsfallet og poengår til og med kalenderåret før dødsfallet.

§ 18-2 fjerde ledd skal lyde:

Barnet har rett til barnepensjonen etter *tredje* ledd tidligst fra det tidspunktet den avdøde ville ha vært medlem i ett år dersom dødsfallet ikke hadde skjedd.

§ 18-3 tredje ledd skal lyde:

Barnepensjon etter unntaksbestemmelsene i § 18-2 *tredje, femte og sjette* ledd beholdes bare så lenge barnet er medlem i trygden.

§ 19-8 sjette ledd bokstav b skal lyde:

- b) Personer som fyller vilkårene i § 3-24 *første og fjerde ledd* for rett til ektefelletillegg for forsørget ektefelle over 60 år.

II

I lov 18. desember 2009 nr. 131 om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen skal § 43 a første ledd lyde:

Kommunen, *statsforvalteren*, Statens helse-
tilsyn og Arbeids- og velferdsdirektoratet kan
behandle personopplysninger, herunder person-
opplysninger som nevnt i personvernforordningen
artikkel 9 og 10, når dette er nødvendig for *utførelsen av oppgaver* etter loven her.

III

Loven trer i kraft straks.

